

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

97929

دانشگاه پیام نور

مرکز تهران

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه علوم تربیتی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته برنامه ریزی درسی

موضوع :

مطالعه تاثیر یادگیری مشارکتی بر رشد مولفه های مهارت های اجتماعی دانش آموزان

دختر پایه پنجم ابتدایی ناحیه ۵ شهر اصفهان در سال تحصیلی ۸۴-۸۳

استاد راهنما :

دکتر احمد احمد زاده بیانی

استاد مشاور :

دکتر مهران فرج اللهی

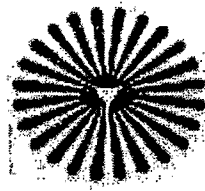
پژوهشگر :

ریحانه فهامی

خرداد ۸۵

۹۶۴۹

۱۳۸۴ / ۲ / ۱۱۳۳

دانشگاه پیام نور

تصویب نامه

پایان نامه تمت عنوان

مطالعه تاثیر یادگیری مشارکتی بر رشد مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان دفتر پایه

پنجم ابتدائی نامیه پنج شهر اصفهان

ل

درجه: عا

۱۹۱۵

نمره:

تاریخ دفاع: ۸۵ / ۳ / ۹

اعضای هیات داوران

نام و نام خانوادگی	هیات داوران	مرتبه علمی	امضاء
۱- آقای دکتر احمد زاده بیانی	استاد راهنما	رئیس	
۲- آقای دکتر مهران فرج الهی	استاد مشاور	استادیار	
۳- آقای دکتر محمد رضا سرمدی	استاد داور		
۴- آقای دکتر بهمن زندی	نماینده گروه	رئیس	

تقدیم به اسطوره‌های عشق و احساس پدر و مادر عزیز و

مهربانم که همتشان بدرقه راهم و دعای خیرشان

سرمایه موفقیتیم بوده و تقدیم به همسر عزیز و

گرانمایه‌ام محسن که چاودانه دوستش دارم و وجود

گرمش در پیمودن مسیر علم و دانش سرشار از دلگرمی

و نشاط برایم بوده‌است.

به نام خداوند بخشاينده مهربان

حمد و سپاس خداوندى را سزااست كه توفيق گام نهادن در مسير علم و دانش را به اين حقير عنايت فرمود و درود و صلوات بر محمد و آل محمد كه وجود خسته از نام و يادشان جان مى گيرد و توسل به آنان سرمايه روشنى بخش دلهاست. برخود لازم مى دانم كه از استاد بزرگوار جناب آقاى دكتر احمدزاده بيانى كه در تمامى مراحل تحقيق اينجانب را از راهنمايى هاى ارزنده خويش بهره مند نمودند تشكر كنم، از استاد مشاور جناب آقاى دكتر مهران فرج الهى كه در تمامى مراحل تحقيق مشوق و ياريگر اينجانب بودند نيز تشكر و قدردانى مى كنم و از تمامى اساتيد بزرگوارى كه از محضرشان استفاده نموده ام نيز سپاس گزارى مى نمايم.

ريحانه فهامى

خرداد ۱۳۸۵

فهرست مطالب

فصل اول : کلیات پژوهش

۱.....	مقدمه
۴.....	بیان مسئله
۱۳.....	اهمیت ضرورت تحقیق
۱۶.....	اهداف تحقیق
۱۷.....	فرضیه های تحقیق
۱۸.....	روش انجام تحقیق
۱۸.....	جامعه آماری
۱۸.....	نمونه و روش گزینش نمونه
۲۰.....	روش جمع آوری اطلاعات
۲۱.....	محدودیت های تحقیق

فصل دوم : مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۲۲.....	مقدمه
۲۳.....	محیطهای یادگیری
۲۳.....	- محیط رقابتی
۲۴.....	- محیط انفرادی
۲۵.....	- محیط مشارکتی
۲۵.....	مشخصه های یادگیری مشارکتی
۲۸.....	دیدگاههای عمده در یادگیری مشارکتی
۳۰.....	اساس تجربی دیدگاه انگیزشی
۳۱.....	- دیدگاه انسجام اجتماعی
۳۲.....	- دیدگاه شناختی
۳۳.....	- دیدگاه رشدی
۳۵.....	روشهای یادگیری مشارکتی
۴۱.....	مقایسه گروههای مشارکتی با گروههای کوچک
۴۴.....	سازماندهی کلاس درس برای یادگیری مشارکتی
۴۶.....	ایجاد جو مشارکت در کلاس درس
۴۶.....	سازماندهی یادگیری مشارکتی جهت اجرا در کلاس درس
۵۲.....	نقش معلم در یادگیری مشارکتی
۵۶.....	اثرات کاربرد روش یادگیری مشارکتی
۵۹.....	محدودیتهای کاربرد یادگیری مشارکتی

۶۴	مهارت‌های اجتماعی
۶۵	تعریف مهارت‌های اجتماعی
۷۱	انواع مهارت‌های اجتماعی
	پیشینه تحقیقات
۸۴	الف- در جهان
۹۳	ب- در ایران

فصل سوم: روش اجرای تحقیق

۹۵	مقدمه
۹۶	روش تحقیق
۹۸	جامعه آماری
۹۸	نمونه آماری
۹۹	ابزارهای پژوهش
۱۰۲	روایی و پایانی ابزار تحقیق
۱۰۳	چگونگی اجرای تحقیق
۱۰۴	نمونه طرح درس
۱۰۶	جدول زمانی تدریس
۱۰۷	روش آماری تحلیل داده ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات

۱۰۸	مقدمه
۱۰۸	تحلیل توصیفی یافته ها
۱۱۲	تحلیل استنباطی یافته ها

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

۱۲۰	مقدمه
۱۲۰	خلاصه پژوهش
۱۲۱	نتیجه گیری
۱۲۴	پیشنهادها
۱۲۴	۱- پیشنهادهای کاربردی
۱۲۶	۲- پیشنهادهای پژوهشی
۱۲۷	محدودیت‌های تحقیق
۱۲۹	فهرست منابع

جدول ۱-۲- روشهای یادگیری مشارکتی	۸۸
جدول ۱-۳- طرح آزمون مقدماتی و نهایی	۹۷
جدول ۲-۳- مولفه‌های رشد مهارت اجتماعی	۱۰۱
جدول ۲-۳- جدول زمان تدریس	۱۰۶
جدول ۱-۴- توصیف داده‌های مربوط به پیش‌آزمون رشد مهارت اجتماعی	۱۰۹
جدول ۲-۴- توصیف داده‌های مربوط به پس‌آزمون	۱۱۰
جدول ۳-۴- تفاضل نمره رشد مهارت‌های در پیش‌آزمون و پس‌آزمون	۱۱۱
جدول ۴-۴- آزمون I برای مقایسه گروه آزمایش و گواه	۱۱۲
جدول ۵-۴- مقایسه مولفه احترام به‌دیگران در گروه آزمایش و گواه	۱۱۴
جدول ۶-۴- مقایسه مولفه مسئولیت‌پذیری در گروه آزمایش و گواه	۱۱۵
جدول ۷-۴- مقایسه مولفه دوست‌یابی در گروه آزمایش و گواه	۱۱۶
جدول ۸-۴- مقایسه مولفه مشارکت در فعالیتهای گروهی در گروه آزمایش و گواه	۱۱۷
جدول ۹-۴- خلاصه نتایج فریدمن برای رتبه‌بندی عوامل موثر در رشد مهارت اجتماعی	۱۱۸

چکیده

هدف از اجرای این پژوهش به عنوان یکی از رویکردهای نوین و فعال آموزشی آگاهی از اینکه کاربرد شیوه یادگیری مشارکتی تا چه اندازه در تحقیقات مطلوب چند مولفه موثر در رشد مهارت‌های اجتماعی از قبیل احترام گذاشتن به دیگران، مسئولیت‌پذیری، دوستیابی و مشارکت در فعالیت‌های گروهی دانش آموزان دختر پایه پنجم تأثیر دارد. و ارائه پیشنهادهایی با توجه به نتایج تحقیق در زمینه های تهیه و تدوین اهداف و محتوا و فعالیتهای یاددهی- یادگیری و همچنین بهبود تعاملات میان فردی در مدرسه و کلاس درس بوده است. به این دلیل که رشد اجتماعی مؤلفه‌های متعددی را دربر می‌گیرد به منظور مشخص سازی و سوق مطالعه و دقت بیشتر در این تحقیق چهار مؤلفه که بر اساس یافته‌های روانشناسی اجتماعی به عنوان اساس رشد اجتماعی تلقی می‌شود مورد مطالعه قرار گرفته است. فرضیه کلی این تحقیق عبارت بود از: یادگیری مشارکتی رشد مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی چون احترام به دیگران، دوستیابی، مسئولیت‌پذیری، مشارکت در فعالیت‌های گروهی، را بیشتر می‌کند. در ضمن هر کدام از مؤلفه‌ها نیز به عنوان فرضیه های ویژه مورد مطالعه قرار گرفتند. جامعه آماری این تحقیق دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی ناحیه ۵ شهر اصفهان در سال تحصیلی ۸۴-۸۳ بوده اند که جمعا شامل ۲۲۸۷ دانش آموز دختر بوده است که حدود ۳۲۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق لحاظ گردیده اند.

این پژوهش به روش شبه تجربی و استفاده از پیش آزمون و پس آزمون در گروه آزمایش و گواه صورت گرفت، که جهت جمع آوری اطلاعات از آزمون رشد مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان پایه پنجم استفاده شد. گروه آزمایش به مدت ۶ هفته یعنی حدود ۲۰ جلسه ۴۵ دقیقه ای تحت آموزش به شیوه مشارکتی در درس علوم تجربی قرار گرفت، و گروه گواه نیز به شیوه معمول و سنتی مدارس به یادگیری پرداختند.

داده ها و اطلاعات جمع آوری شده با استفاده از آزمون T و استفاده از نرم افزار SPSS

تحلیل گردید. نتایج و یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از تأیید فرضیه کلی تحقیق می باشد. اگر چه در مطالعه مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی به صورت جداگانه که به عنوان فرضیه های ویژه در این پژوهش تلقی شده اند نتایج حاکی از تأثیر معنادار متغیر آزمایشی یعنی یادگیری مشارکتی بر رشد مهارت‌های اجتماعی می باشد. عمده ترین پیشنهاد‌های این تحقیق عبارت بودند از: پیشنهاد جهت بررسی تأثیر این رویکرد بر سایر جنبه های رشد شخصیت دانش آموزان در سطوح و دروس مختلف، پیشنهاد به مسوولان آموزش و پرورش در اقدام به تشکیل گروه های مشارکت معلمان جهت رشد و اعتلای این رویکرد و توصیه به والدین و اولیای مدرسه به ترویج فرهنگ متقاعد کننده و ایجاد تفکر و همکاری لازم در مدرسه و کلاس درس در جهت انجام و ارتقاء این مهارت‌ها و ...

فصل اول

طرح تحقیق

مقدمه

در طول تاریخ، انسان همواره کوشیده است تجارب و یافته های خود را به فرزندان و نسل آینده منتقل کند. این نیاز به آموزش و یادگیری، سبب بقای جوامع بشری شده و بدین سان، فرهنگ سازی و حفظ آن، جزء لاینفک آرمان های انسانی و شناسنامه انسان گردیده است. آموزش و یادگیری یک وظیفه ی راهبردی است و همواره این سؤال برای صاحب نظران تعلیم و تربیت مطرح بوده است که «می خواهیم چه چیزی را یاد بدهیم و چگونه می خواهیم آن را یاد بدهیم.» برای یک آموزش اثر بخش و موثر، استفاده از فنون و راهبردهای مطلوب حائز اهمیت بسیار است. همگام با تحولات روز افزون علم و تکنولوژی نظام های آموزشی نیز تغییرات را به طور سریع پذیرفته و شاید بیشتر از سایر سازمان ها و نظام ها عرصه تغییر و تحول گردیده اند و خود زمینه ساز و سرعت دهنده بسیاری از تغییر و تحولات به پشتوانه گسترش و توسعه علم و رونق بخشیدن به اندیشه و تفکر، بوده اند. بنابراین تغییر اهداف برنامه های درسی، مواد و محتوای آموزشی، روش ها و وسائل آموزشی و به طور کلی تغییر در فرایند یاددهی و یادگیری و همگام شدن با نوآوری ها امری مسلم و انکار ناپذیر است. از طرف دیگر وظیفه ی نظام های آموزشی نیز در جوامع امروزی سنگین تر و تعهدات آنها در قبال جامعه و خانواده ها بیشتر گردیده است. در گذشته نظام های آموزشی بیشتر در زمینه رشد ذهنی و شناختی فراگیران تاکید داشته داشتند، اما امروزه رشد شخصیت همه جانبه ی فرد یکی از اهداف اساسی و اولیه نظام های آموزشی شده است و یکی از جنبه های رشد و شخصیت انسان، جنبه ی اجتماعی است.

جنبه ی اجتماعی رشد و آماده کردن بچه ها برای به سر بردن با دیگران و همکاری با ایشان مدتهاست که نظر مربیان را جلب کرده است. تحقیقات جامعه شناسان و توسعه جامعه

شناسی تربیتی در کار مدرسه و توجه معلمان به جنبه‌ی اجتماعی تعلیم و تربیت در این زمینه اثر خاصی داشته است. یکی از میزانهای مهم در انتخاب مطالب درسی سازمان دادن این مطالب، تعیین هدف‌های تربیتی، اتخاذ روش‌های مناسب در تدریس، ارزش سنجی پیشرفت شاگردان، جنبه‌ی رشد اجتماعی شاگردان است. (شریعتمداری، ۱۳۷۹، ص ۱۴۳-۱۴۴)

باید پذیرفت که دیگر مانند سالهای گذشته کودکان بسیاری از مهارت های اجتماعی را خارج از مدرسه یاد نمی گیرند، قبل از آمدن تلویزیون رایانه، کودکان ساعتها با بازی قلم باشک، لی لی، هفت سنگ و ... مشغول می شدند. آنها یاد گرفته بودند که برای رسیدن نوبت خودشان صبر کنند، به نظر دیگران گوش کنند و از شرکت در تفریحات گروه لذت ببرند. ولی این روزها بسیاری از دانش آموزان ساعتها وقت خود را صرف تماشای تلویزیون و یا بازی‌های کامپیوتری می کنند به خصوص در خانواده هایی که پدر و مادر هر دو شاغلند و یا فرزند فقط با یکی از والدین خود زندگی می کند. این پرستارهای الکترونیکی کودکان در زمانی که کسی در منزل نیست، آنان را مشغول نگه می دارند. بنابراین با توجه به واقعیات فوق به نظر می رسد که مدرسه از بهترین مکان ها و فرصت هاست که بچه ها می توانند در آن مهارت های اجتماعی را کسب نمایند و خود را برای زندگی کردن با دیگران و سایر ضروریات آن مهیا سازند. امروزه بسیاری از مسائل و مشکلات نوجوانان و بزرگسالان، ناشی از فقدان رشد مهارت های اجتماعی آنهاست.

تحقیقات در زمینه‌ی کارهای مشارکتی و نتایج مثبت آنها بر جنبه های مختلف رشد شخصیت فرد در صد سال اخیر گستردگی و تنوع بسیار داشته است. در صد سال گذشته محققان بر دستاوردهای ناشی از یادگیری مشارکتی چون: سطح بالای استدلال و خردورزی، یادداری، انتقال یادگیری، دستاوردهای انگیزشی، رشد اجتماعی- شناختی، استدلال اخلاقی،

اتخاذ دیدگاه، حمایت اجتماعی، دوستی، سلامت روان، عزت نفس، دوری از تفکر کلیشه‌ای و تعصب، احترام به تفاوت‌ها، درونی کردن ارزش‌ها و اطمینان حاصل نموده‌اند. (جانسون و همکاران ۲۰۰۰، ص ۳).

یادگیری مشارکتی رویکردی نوین و فعال است که بستری گسترده برای تحقیق و مطالعه در جنبه‌ها و متغیرهای مختلف مرتبط با آن دارد. در این تحقیق نیز بدون غافل بودن از سایر متغیرهای مهم نظیر پیشرفت تحصیلی و غیره، تأثیر یادگیری مشارکتی بر رشد و بهبود مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد و امید است که روزنه‌ای برای مطالعه و تحقیق بیشتر و گامی برای بهبود فرایند یاد‌دهی و یادگیری فرزندان این مرز و بوم باشد.

بیان مسأله:

این تحقیق برآن است که به پرسش زیر پاسخ دهد: کاربرد روش یادگیری مشارکتی مؤلفه‌هایی از قبیل احترام به دیگران، مسئولیت پذیری، دوست یابی و مشارکت در فعالیت‌های گروهی را تا چه اندازه تغییر داده و تقویت می‌کند؟

منظور تحقیق آن نیست که تغییرات حاصل از هر یک از مؤلفه‌ها را به تنهایی و بدون ارتباط با رشد اجتماعی روشن کند. بلکه هر کدام از اینها را در ارتباط با رشد اجتماعی می‌سنجد به عبارت دیگر اگر یادگیرنده‌ای بر اساس تاثیر متغیرهای دیگر در یکی از مؤلفه‌ها تقویت شود و این تقویت ارتباطی با دیگر مؤلفه‌ها و به طور کلی رشد اجتماعی نداشته باشد، این مورد نظر مطالعه حاضر نیست. همچنین روشن سازی یادگیری مشارکتی و مکانیسم آن جزء هدف‌های تحقیق حاضر نمی‌باشد و بلکه به منظور تعمیق بیشتر، مطالعه را در جهت مشخص سازی تاثیر کاربرد روش‌های مشارکتی در تغییرات و تقویت مؤلفه‌های یادشده در ارتباط با رشد برخی از مهارت‌های اجتماعی سوق دادیم. برای روشن سازی این موضوع تحقیق لازم است از طریق شاخص‌هایی مؤلفه‌های مورد نظر روشن ساخته و سپس نسبت به اندازه گیری آنها در گروه مورد آزمایش و مقایسه آن با گروه گواه قضاوت نهایی را به عمل آورد.

در این زمینه پیشینه‌هایی وجود دارد پیشینه‌های این تحقیق شامل ۱۶۴ مطالعه در زمینه یادگیری مشارکتی یافته شده است. از کل این تحقیقات حدود ۲۸٪ از سال ۱۹۹۰ انجام گرفته و بقیه آنها از دهه ۱۹۷۰ به بعد انجام شده و تحقیقات فوق در همه سطوح آموزشی انجام شده است. (۴۶ درصد در سطح ابتدائی، ۲۰ درصد در سطح متوسطه، ۱۱ درصد در سطح آموزش عالی، ۲۴ درصد در سطوح بزرگسالان انجام شده است. اکثریت این مطالعات از

روش‌های پژوهشی بسیار اعلی استفاده کرده‌اند. این تحقیقات در آمریکای شمالی، اروپا، خاورمیانه، آسیا، آفریقا صورت گرفته است.

بنابراین، تحقیقات قابل توجهی در سطح جهانی انجام شده، علاوه بر این تحقیقات که اکثراً در قرن اخیر و دهه‌های نزدیک انجام شده است. می‌توان با بسیاری از صاحب‌نظران همگام شد که به نظر مشارکت و همیاری برای یادگیری محتوای درسی و آماده سازی شاگردان برای شهروندی و یک زندگی خوب اجتماعی نظری قدیمی است که می‌توان در آثار ارسطو، افلاطون، فیلسوفان آموزشی رم، صاحب‌نظران مسیحی در آپ قرون وسطی مثل اکونیاس و پس از آن در آثار صاحب‌نظران دوره رنسانس مانند کمینوس و کسانی دیگر مثل ژان ژاک روسو، جان لاک، توماس جفرسون و جان دیویی یافت. (الگوهای تدریس، جوینس و همکاران، ترجمه محمدرضا بهرنگی)

در ارتباط با سنجش اثر بخشی روشهای یادگیری مشارکتی، برخی از محققان که روشها را طرح کرده و برنامه هایی طراحی و روشهای خود را مورد بررسی تجربی قرار داده قابل ذکر و ملاحظه می باشد. ده مورد از آنهايي که قابل توجه هستند بدین شرح می باشند: آموزش پیچیده (CI)¹ توسط کوهن (۱۹۹۴)، مباحثه‌ی ساختار مند (CC)² توسط جانسون و جانسون (۱۹۷۹)، خواندن و نوشتن تلفیقی مشارکتی (CIRC)³ استون⁴، مدن⁵، اسلاوین و فرنیش⁶ (۱۹۸۷) یادگیری مشارکتی سازمان یافته (S⁷)، کاگان (۱۹۸۵)، پژوهش گروهی (GI)⁸ شاران و شاران (۱۹۹۲) جیک ساو⁹ (آرنسون و همکاران ۱۹۷۸)،

1 - complex Instruction
 2 - constructive controversy
 3 - cooperative Integrated Reading and composition
 4 - strven
 5 - Madden
 6 - farnish.
 7 - cooperative learning structures.
 8 - Group Investigation.
 9 - Jigsaw

یادگیری با هم (LT)^۱، جانسون و جانسون (۱۹۷۴، ۱۹۹۹) گروههای پیشرفته‌ی دانش آموزان (Student Teams Achivement Divisions STAD اسلاوین ۱۹۷۸) رقابت و مسابقه‌ی تیمی (TGT)^۲، ادوارد و devries (۱۹۷۴) و یادگیری انفرادی با یاری گرفتن از تیم (TAI)^۳، اسلاوین، Madden و leavey (۱۹۸۶). (جانسون و همکاران، ۲۰۰۰).

در ایران انجام تحقیق و مطالعه‌ی پیرامون رویکرد یادگیری مشارکتی به نگارش مقالات توسط چند مربی تربیتی و یا انجام تعدادی محدود از پایان نامه‌های دوره‌ی کارشناسی ارشد و دوره‌ی دکتری خلاصه می‌شود. اکثر مطالعات انجام شده توسط دانشجویان در طرح تحقیق پایان نامه‌های ارشد و دکتری به بررسی و مطالعه‌ی تاثیر یادگیری مشارکتی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخته‌اند. برای مثال پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد آقای لطیف قربانی با عنوان مقایسه تاثیر یادگیری مشارکتی با یادگیری سنتی بر پیشرفت تحصیلی درس زبان انگلیسی پایه سوم راهنمایی، دانشگاه علامه طباطبائی، سال ۱۳۸۰ و پایان‌نامه دوره‌ی کارشناسی ارشد خانم معصومه قدرتی با عنوان مقایسه تاثیر یادگیری مشارکتی با یادگیری انفرادی درمیزان یادسپاری، درک و فهم، تجزیه و تحلیل و قضاوت علمی درس علوم تجربی دانش آموزان پایه پنجم ابتدائی شهر قم، دانشگاه علامه طباطبائی، سال ۱۳۸۰ و پایان‌نامه‌ی دوره کارشناسی ارشد آقای آیت الله یوسفی با عنوان رابطه شیوه‌های فرزند پروری با مهارت‌های اجتماعی در دانش آموزان ابتدائی شهر اسفراین دانشگاه علامه طباطبائی، سال ۱۳۸۲ می‌باشد.

در یک مورد تا آنجا که محقق جستجو کرده علاوه بر متغیر پیشرفت تحصیلی متغیر رشد مهارت‌های اجتماعی نیز لحاظ گردیده است. این پژوهش پایان نامه دوره‌ی دکتری در رشته‌ی

1 - Learning together

2 - teams- games- tournaments

3 - team Accelerated Instruction

برنامه‌ریزی درسی با عنوان «مطالعه تاثیر یادگیری مشارکتی بر رشد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر مشهد در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱» که توسط محمد رضا کرامتی و با راهنمایی دکتر ولی اله فرزاد در دانشگاه تربیت معلم تهران انجام شده است که علی رغم کوتاه بودن طول دوره‌ی اجرای تحقیق (چهار ماه) نتایج حاکی از تاثیر قابل توجه روش بر رشد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی ریاضی دختران و پسران بوده است. نتایج همچنین نشان داده است که نمره‌ی رشد مهارت های اجتماعی دختران و پسران تقریباً به یک اندازه افزایش داشته است. اما نمره‌ی پیشرفت تحصیلی ریاضی پسران بیش از دختران افزایش پیدا کرده است.

مجهول اصلی در این بیان مسئله تعیین ارتباط تاثیر گذاری یادگیری مشارکتی در تغییرات مؤلفه‌هاست و برای رسیدن به پایه این مجهول لازم است ابتدا برخی واژه‌ها و اصطلاحاتی که در حیطه‌ی عنوان این پژوهش قرار دارند تعریف شوند. چرا که برخی از واژه‌ها تعاریف متعدد و تعابیر مختلفی را به خود اختصاص داده‌اند. بنابراین سعی می شود تعاریفی که توسط صاحب‌نظران ارائه شده و مورد تأیید اکثر مریبان و متخصصان می باشد در این حوزه لحاظ گردد:

۱- یادگیری: یادگیری جریانی است که در آن رفتار فرد از طریق تجربه تغییر می کند و رفتار عبارتست از افکار، تمایلات، عادات و مهارتها، تجربه عبارت از تاثیر متقابل فرد و محیط در یکدیگر است. (شریعتمداری، روانشناسی تربیتی، ۱۳۷۸، ص ۳۱۷)

- یادگیری تغییر نسبتاً ثابت در رفتار فرد که در اثر تجربه حاصل می‌شود. طبق نظریه محرک - پاسخ یا ارتباط عصبی (شامل نظریه‌های پاولف، واتسون، ثرندایک، اسکینر) یادگیری عبارت از ایجاد تقویت پاسخ در سیستم عصبی انسان است.

- صاحبان نظریه شناختی یادگیری را ناشی از شناخت، ادراک و بصیرت می‌دانند.

- در نظریه بندورا یادگیری عبارت است از کسب اطلاعات از راه مشاهده.

- یادگیری عبارت است از تغییر در رفتار آزمودنی در برابر موقعیتی خاص، تغییری که

حاصل تجربه‌های مکرر آزمودنی در چنین موقعیتی باشد و نتوان آن را ناشی از گرایش‌های

فطری به پاسخ دادن، بلوغ جسمی و یا حالات گذرای آزمودنی (از قبیل خستگی، اثر داروها و

جز اینها) دانست. (فرهنگ علوم تربیتی ، فراهانی ص ۱۱۰)

۲- یادگیری مشارکتی^۱ : عبارت از آموزشی است با استفاده از گروه‌های کوچک به

گونه‌ای که دانش آموزن با یکدیگر کار نموده تا یادگیری خود و هر کدام از اعضای گروه را به

حد اکثر برسانند. (هارتمن^۲ ، ۲۰۰۲ ، ص ۱)

.....

- یادگیری مشارکتی جریانی است که در آن دانش آموزان برای نیل به هدف‌های

عمومی فعالیت‌های خود را متحد کرده و از کمک یکدیگر برخوردار می‌شوند و موفقیت

یک فرد یا گروه عین موفقیت افراد و گروه‌های دیگر باشد. اساس کارهای تربیتی باید بر

همکاری معلم، شاگرد و والدین استوار باشد. (فرهنگ علوم تربیتی ، فراهانی، ۱۳۷۸،

ص ۱۱۰)

- یادگیری مشارکتی عبارت است از : یادگیری که یادگیرندگان به صورت گروه‌های

نامتجانس کوچک برای رسیدن به هدف معین با یکدیگر همکاری و تلاش می‌کنند و علاوه بر

آن هر کدام مسئولیت فردی در قبال گروه را بر عهده و معلم به عنوان هدایت کننده و منبع

اطلاعات می‌باد و در نهایت به ارزشیابی از کار گروهی در تقویت نقاط قوت و اصلاح نقاط

1 - Cooperative learning

2 - Hurtman

ضعف پرداخته می‌شود. (به نقل از جانسون و جانسون، روانشناسی پرورشی، ترجمه دکتر سیف، ص ۵۱۶)

در این رویکرد تاکید بر فعالیت و کار دانش آموزان با یکدیگر می باشد به گونه‌ای که اعضای گروه با همبستگی درونی، مسئولیت پذیری و پاسخگویی و ... برای رسیدن به اهدافی مشترک تلاش می نمایند. در این رویکرد معلم نقش راهنما و تسهیل کننده و تدارک دهنده‌ی موقعیت و مواد آموزشی را دارد و گردانندگان اصلی چرخه‌ی فرایند یاددهی و یادگیری دانش آموزان کلاسها می‌باشند. پژوهشهای زیادی برتری این روش را نسبت به رویکردهای رقابتی و انفرادی مورد تأیید و تأکید قرار داده‌اند. اما در نظام آموزشی ایران این رویکرد و سایر رویکردهای نوین و فعال یادگیری از جایگاه مطلوب خویش برخوردار نمی‌باشند.

۳- رشد^۱: عبارت از تغییراتی است که با پیشرفت و ترقی همواره بوده، هدف مشخصی دارد و این تغییرات به طور منظم در طرح معینی صورت می‌گیرد. (شریعتمداری، ۱۳۷۸، ص ۸۵)

- رشد به سلسله تغییرات کمی و کیفی در ساخت جسمی و روانی انسان اطلاق می‌شود تا از طریق این تغییرات فرد همیشه در حال تعادل و اعتدال جسمانی و روانی باقی بماند و به کمال دست یابد. (روانشناسی تربیتی، مرادی، ۱۳۷۸، ص ۷۸)

- بعضی از روانشناسان رشد را جریانی می‌دانند که در آن تغییراتی درونی یا فیزیولوژیکی یا جنبه‌های روانی ترکیب می‌شوند و فرد را برای رو به رو شدن با محیط یا موقعیت جدید قادر می‌سازند. (فرهنگ علوم تربیتی، فراهانی، ۱۳۷۸، ص ۱۵۹)

^۱ - Growth